Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

Рік [illegible] Ч. 147. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 3-го СЕРПНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 3, 1954 No. 147. VOL. [illegible]

СМИТ БАЧИТЬ НЕБЕЗПЕКУ В „М'ЯКІЙ" СОВЄТСЬКІЙ ЛІНІЇ

КОМУНІСТИ БАЖАЮТЬ ПРИСПАТИ ЧУЙНІСТЬ ЗАХІДНИКІВ; ДОМАГАЄТЬСЯ ОБОРОННОГО ПАКТУ ДЛЯ СХІДНЬОЇ АЗІЇ

Вашингтон. — Підсекретар оборони ген. Волтер Смит дав довше інтерв'ю Колумбія Бродкастінг Систем у Вашингтоні, в якому заявив, що комуніст. країни стараються приспати поготівля країн вільного світу, нібито „редукуючи" свій агресивний натиск на вільний світ. Він сказав, що це певне, що комуністи старатимуться — „полегшити почування алярму, який змусив вільні держави об'єднатися". Смит твердить, що „воно дуже певне", що китайські комуністи користуватимуться іншими, а не воєнними засобами, щоб здійснити давню свою мрію — запанувати над Азією. Це значить, твердить Смит, що комуністи послуговуватимуться, поза „м'якою лінією", такими засобами, як підривна діяльність, просякання та пропаганда. Тому вільний світ мусить підготовитися до того, щоб гідно протиставитися новій комуністичній політиці. Ця підготова мусить бути: військова, господарська, політична й соціяльна, бо сама тільки добра воля протиставитися комуністичній агресії, як це ми бачили в Південній Кореї, не вистачає, і тому загрожені країни мусять мати всі засоби до оборони перед комуністичною загрозою. На першому місці Смит ставить оборонний пакт країн, що на Далекому Сході: частина В'єтнаму, Камбоджі та Лаосу, які після Женевської конференції є майже безборонні. Смит твердить, що в цьому оборонному південно-східньому азійському союзі візьмуть напевно участь ще й такі держави: Філіпіни, Нова Зеляндія та Австралія. Треба ще застановитись над цим, чи до цього оборонного союзу мають належати й такі держави як Японія та Південна Корея. Та крім військової підготовки треба ще подумати і про інші засоби оборони, це значить, треба вести таку політику, щоб вирвати комуністам пропагандивні атути в ділянці господарській та соціяльній. Відповідаючи на запити про останні летунські атаки китайських комуністів на англійський пасажирський літак та на рятункові американські літаки, Смит сказав, що червоні китайці напевно ще спробують цих своїх провокативних засобів, бо не можна подумати, щоб вони діяли інакше, як довго вони є під контролею російських комуністів. „Але ми, казав Смит, не дамо себе застрашити". Думка, що ЗДА діють надто нервозно, казав Смит, неправильна. „Наша акція була і буде завжди належно обдумана", хоч деякі наші західні союзники думають про це інакше. Смит твердив, що американська допомога Франції і індо-китайським державам — не була така велика, як це загально думають, маючи на увазі те, що вона не осягнула своєї цілі. Там залишився ще великий воєнний матеріял, який можна буде дати цим державам, що мають оборонятися перед майбутньою комуністичною агресією.

Крайова Рада Оборони та загальний військовий вишкіл

Вашингтон. — Крайова Рада Оборони заявилася за тим, щоб усі вояки, що відбули військову службу, обов'язково належали до резерви і брали участь у дальшому військовому вишколі в частинах резерви або Національної Гвардії. Пентагон покищо відклав свій плян, згідно з яким одна частина покликуваних до військової служби мала б служити при війську лише кілька місяців, а пізніше доповнювала б свій вишкіл під час військових вправ впродовж кількох років. Президент Айзенгавер у листі до голови Сенатської Комісії Збройних Сил сенатора Леверетта Солтонстолла заявив, що відкладає справу доповнювання військових резерв до найближчого Конгресу, який відбудеться в січні 1955 року, щоб до того часу цю справу докладно обміркувати. В січні президент поставить її на першому місці як дуже пильну справу.

Найлегше лікування пістряка в його першій стадії

Сан Павло, Бразилія. — У Бразилії закінчився Шостий Міжнародний Конгрес для поборювання пістряка, на якому стверджено, що найлегше вилікувати цю недугу в її першій стадії. В Конгресі брали участь представники 54 країн, в тому числі України та Росії. — Лікарі розрізняють чотири стадії пістряка: в першій стадії можна вилікувати майже всі випадки, а в останній — жадного. Лікарі стверджують, що найдоцільніше запобігати виникненню пістряка в організмі людини, але досі ще з певністю не відомо, що спричиняє цю недугу: куріння тютюну, споживання фарбованих та хемічно заправлюваних харчів чи нечисте повітря, яке вдихаємо. Лікарі ствердили, що конче треба дослідити всі так звані синтетичні харчі, або синтетичні домішки, що їх додається до харчів. Дехто з лікарів остерігали навіть проти деяких вітамінів.

В АМЕРИЦІ

● Президент Айзенгавер відзначив у Білому Домі бронзовою Медалею Волі французьку медичну сестру Женевієву де Галярд Тероб. Президент сказав, що вона своєю поведінкою скріпила серця всього вільного світу і що її відваги не перевищив ніхто в цьому сторіччі.

● Мешканці Аляски вирішили продовжувати боротьбу за те, щоб здобути для цієї території права стейту ЗДА. Більшість населення є проти того, щоб ділити територію, признаючи право стейту лише густіше заселеній частині, а решту залишити й надалі на правах території.

● Гватемальська хунта, яка є тепер при владі, вирішила гостро покарати усіх тих осіб, які допускалися злочинів під час урядування прокомуністичного президента Арбенца Гузмана, але вона є проти того, щоб справедливу кару для дійсних злочинців надуживано задля особистої помсти.

● Державний департамент іменував Антонія А. Мікоччі заступником директора в справах утікачів. А. Мікоччі наглядатиме над здійсненням іміґраційного закону з 1953 року, згідно з яким до ЗДА мають прибути 214,000 нових іміґрантів поза звичайними квотами.

● На зборах поліційних начальників у Ню Йорку ухвалено збільшити кари за неправильну їзду автом. Кара за надмірно швидку їзду може сягати до 500 долярів, за необачну їзду — 1,000 долярів, а за їзду в п'яному стані — 2,000 долярів. Така сама кара чекає і тих, хто спричинить шкоду і втече. Досі ця кара становила тільки 100 долярів.

● Впродовж двох останніх місяців із південних стейтів ЗДА виkinено до Мехіко 150,000 тих робітників, які нелеґально прибули до цієї країни через річку Ґранде. Генеральний прокуратор Герберт Бравнелл ствердив, що це був найбільший рух народу в історії ЗДА.

Рі закликає ЗДА не боятися комуністичної Росії

Филаделфія, Па. — Корейський президент Сингман Рі промовляв разом із кардиналом Спелманом у Конвеншен Голлі в Филаделфії під час вшанування тих, що згинули в війнах в обороні Америки, і закликав ЗДА, щоб вони не боялися атомової атаки збоку Росії, тільки й надалі були провідником вільного світу. Рі закликав присутніх, що це наказ хвилі, щоб нарід цієї країни розумів, що „ми мусимо воювати проти комуністів тепер або пізніше", і чим пізніше це зробимо, тим гірше воно буде для нас. Згадавши про те, що ми не здобули повної перемоги в Кореї, Рі твердив, що страх перед атомовою бомбою не сміє нас допровадити до того, щоб ми стали невільниками комуністів без боротьби.

Радарова сітка над Канадою

Вашингтон. — Асистент секретаря оборони Джан А. Ганнаг, який є одночасно головою американської секції Канадійсько-ЗДА Оборонної Ради, заявив, що ЗДА і Канада зробили великий поступ в розбудові радарової сітки, яка має давати знати про можливий летунський напад Росії на ЗДА. Він сказав, що Канада погодилася на дальшу розбудову тієї сітки, і що ця нова радарова оборонна лінія називатиметься „Середньо-Канадійська лінія". Вона буде находитися між дотеперішніми двома радаровими сітками в Канаді: так званим „Сосновим ланцюгом" і тією лінією, що збудована на самій півночі. Ганнаг заявив, що нові ракетові бомбовики, які недавно збудували Совєти, наказують ЗДА і Канаді посунути радарову оборонну сітку на північ, і то так швидко, як тільки це можливо.

Нова Генеральна Курія Сестер Чину СВВ

У першій половині липня ц. р. відбулися наради Капітули Сестер Василіянок в Асторії під проводом делегата о. Інокентія Лотоцького, ЧСВВ. В нарадах взяли участь делеґатки таких чотирьох Провінцій: Филаделфійської, Питсбурзької, Арґентинської і Югославської. З кожної Провінції була присутня на зборах Мати Провінціяльна та делеґатки. На зборах вибрано нову Генеральну Курію Сестер Чину СВВ в такому складі: Мати Зиновія, ЧСВВ, дотеперішня настоятелька Сиротинця в Филаделфії — Генеральна Настоятелька; Мати Клявдія з Питсбурзької Провінції — перша дорадниця і заступниця; Мати Василія, ЧСВВ, з Югославської Провінції — друга дорадниця; Мати Мокрина, ЧСВВ, з Арґентинської Провінції — третя дорадниця; Мати Єроніма, ЧСВВ, з Филаделфійської Провінції — четверта дорадниця.

Марію Турчин вибрано на директорку публічної школи

Аллентавн, Па. — Часопис „Ди Морнинг Колл" з 22 липня повідомляє, що панну Марію Турчин вибрано на директорку Френклин Елементери Скул в Аллентавні. Цей часопис зазначає, що Марія Турчин — одна з найбільше відомих і люблених учительок в Аллентавнській Шкільній Окрузі. Вона займе становище Мейбел Ліллі, яка відійшла на емеритуру 30 червня цього року. Марія Турчин здобула титул баккаляра в Стейтовому Учительському Каледжі в Кутставні, а пізніше ступінь маґістра в Лігайському Університеті і кільканадцять років працює в шкільництві, де здобула собі опінію одної з найкращих учительок. З кіл, близьких до панни Марії Турчин, довідуємось, що цей її успіх — це також заслуга її матері, яка, важко працюючи, змогла дати високу освіту трьом своїм дітям та подбала про те, що її діти володіють також і поправною українською мовою і не соромляться свого українського походження. Вся родина Марії Турчин є членами Українського Народного Союзу, а панна Марія та її мати — активні члени місцевого Відділу УНС.

300 ГОСТЕЙ НА СОЮЗІВЦІ ВСТАНОВЛЯЮТЬ РЕКОРД СЕЗОНУ

ШАШАРОВСЬКИЙ АТРАКЦІЄЮ „ВЕСЕЛОГО ВЕЧОРА" В СУБОТУ; В ПОНЕДІЛОК ПОЧАЛИСЬ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Кругло 300 гостей на Союзівці минулої неділі встановили рекорд в дотеперішньому цьогорічному сезоні на цій мальовничій вакаційно-відпочинковій оселі Українського Народного Союзу біля Керговксон у Кетскильських горах. Більшість з цих гостей зареєструвались на побут на кілька днів або й на довший час. В загальному цьогорічний, заледве другий з черги вакаційний сезон на Союзівці переконує, що того роду вакаційно-відпочинковий осередок був для нашого громадянства дуже потрібний та що Український Народний Союз, придбавши і створивши його, заповнив велику прогалину в нашому суспільному житті. Минулої суботи продовжувано там уже вироблену традицію культурної розваги, влаштувавши „Веселий Вечір", атракцією якого був гостинний виступ одного з видатніших наших артистів, п. Шашарівського з Филаделфії. Каскадами сміху та щирими оплесками приймала публіка актуальні, тонкі дотепи артиста в його оригінальному монольозі. Іншими учасниками вечора, якими дотепно керував п. В. Баранецький з Ню Йорку, були: артист Карп'як з Филаделфії, що відчитав „Змоторизованого Гриця" приявного на вечорі І. Керницького, інж. Я. Гузар, що при власному акомпаніяменті відспівав власні „зібрані твори" та акордіоніст Т. Шипко, що акомпаніював до співу — всій публіці. З більших групових відвідин на Союзівці з кінцем минулого тижня згадати б прогулянку переважно наших лемків з Ансонії, що не могли намилуватись оселею та нарадуватись, що вони, як члени УНС, причинились до закупна і влаштування тієї посілости. Були гості теж з віддалених місцевостей, як Вилмингтон, Рачестер, Сиракюз та інших. Між іншими гостями, що залишилися на цей тиждень на Союзівці, є дев'ять лікарів, деякі з родинами. У неділю відбулось знову відплатне змагання у відбиванку студентського спортового гуртка „Русского Християнского Движенія" із зорганізованого з гостей спортовою дружиною, і знову „наші виграли". Тим часом у понеділок мали вже початись на Союзівці заповіджені раніше курси українознавства для молоді. Курси триватимуть повний місяць під дирекцією проф. К. Кисілевського. Управління Союзівки, заохочене великою дотеперішньою фреквенцією гостей та на загальне бажання, рішило продовжити сезон і на місяць вересень та вже тепер приймає замовлення на побут. Відповідна кількість вільних місць є ще до розпорядження і на серпень.

Англійці визволили з польського корабля одного втікача

Лондон. — 120 озброєних членів англійського Скотленд Ярду ввійшли на поміст комуно-польського вантажного корабля „Домбровскі", перешукали його і вивели з собою 24-літнього Клімовіча, про якого дістали були вістку від польської еміґрантської організації, що він хотів „зайцем" переїхати цим кораблем до Англії і там просити асилю. Під час перешукування корабля асистував поліції воєнний виловлювач мін, озброєний невеличкими гарматками. В англійському повідомленні кажеться, що капітан і залога корабля були „дуже неприхильно настроєні". Виведеного з корабля польського втікача поставлять перед суд за нелеґальний приїзд, але — пишуть часописи — напевне дадуть йому змогу просити політичного асилю. Тим самим комуно-польським дорабом „Домбровскі" виїхав з Англії 26-літній американський учений д-р Джозеф Корт, який не хотів вернутися до ЗДА, де йому закидали приналежність до комуністичної партії і втечу перед військом. Англійський уряд відмовив йому продовження права перебування і він поїхав до Гдині, звідки поїздом хоче дістатися до Чехословаччини, де буде в тамошнього комуністичного режиму просити „асилю".

Італія підкреслює рішення ратифікувати пакт Оборонної Спільноти

Рим. — Після того, як італійські парляментарні комісії для справ фінансів, оборони і справедливости прийняли вже були позитивні рішення щодо потреби ратифікувати західній пакт Оборонної Спільноти і постановили були поручити цей пакт повному парляментові, те саме рішення прийняла також комісія закордонних справ, переголосувавши той пакт більшістю 16 голосів проти 11. Тепер пакт цей, з порученням від 4 комісій перейде на повний парлямент, але аж після літніх ферій, отже в другій половині вересня ц. р. Сподіваються, що за тим пактом голосуватимуть всі ті партії, що підтримали його й на комісіях, себто, що буде більшість яких 80 голосів. Правда, комуністи заповідають далі, що вестимуть кампанію проти ратифікації пакту Оборонної Спільноти „всіми засобами", в парляменті і поза ним.

Мендес-Франс полетів до Тунізії

Париж. — Французький прем'єр Мендес-Франс полетів останньої суботи до столиці Тунізії Тунісу й безпосередньо після перегляду, разом із маршалом Жуеном, що приїхав був разом з ним, зібраних в його честь військ, від'їхав до палати туніського бея, Сіді Мигамета-ель-Аміна. Мендес-Франс заявив беєві, що Франція рішена надати Тунізії повну незалежність в усіх внутрішніх справах країни, однак залишає за собою військову й закордонну політику. Водночас французький прем'єр заапелював однаково до французьких колоністів в Тунізії, яких є 168,000, як і до туніських націоналістів, щоб прийняли ту розв'язку проблеми франко-туніських взаємин для добра обох країн. Інтернований у Франції лідер туніських націоналістів, Габіб Бурґіба, заявив журналістам, що рішення французького уряду є дуже поважним кроком для одержання Тунізією повної суверенности. — Найбільш невдоволені політикою Мендеса-Франса є французькі колоністи, які поручають політику „сили", що проте, на думку Мендеса-Франса, довела б до того самого нещастя, що в Індо-Китаї. Після 8-годинного перебування в Тунізії, Мендес-Франс вернувся в неділю до Парижу.

ТРОФИМ ЛИСЕНКО ЗНОВУ В ЛАСКАХ

Москва. — В органі совєтського міністерства хліборобства появилася велика на 4 шпальти стаття академіка Трофима Лисенка з практичними порадами на тему покращування засівної площі. Тому, що Т. Лисенко був в останніх місяцях, після смерти Сталіна, предметом гострої критики збоку інших біологів, появу цієї статті вважають доказом, що Лисенко таки не втратив ласк совєтської верхівки, тільки — щонайвище — не займатиме первісної керівної ролі серед науковців-біологів, а займатиметься більше практичною діяльністю в ділянці сільського господартдва.

Починається диверсія проти Сіяму

Токіо. — Колишній комунофільський прем'єр Сіяму, який у 1947 році втік був із Сіяму до Китаю, оголосив на сторінках офіційного органу пейпінґського уряду статтю і виголосив через радіо промову, закликаючи підтримувати рух „Вільного Сіяму", що має за ціль скинути теперішній „реакційний" уряд Сіяму, як „ставленика імперіялістичної Америки". Цей сіямський комуніст, Пріді Фаномйонґ, сім років не давав про себе знати. Коли тепер раптом уряд комуністичного Китаю віддає йому до послуг свою пресу й радіовисильню, то це знак, що Пейпінґ уважає найближчою ціллю своєї аґресії — Сіям, — коментує цю подію сіямська преса.

Папа виїхав на літні ферії

Рим. — Папа Пій XII виїхав до своєї літньої резиденції Кастель Гандольфо, де перебуватиме 3-4 місяці. Це вперше Папа появився поза обширом Ватикану від січня ц. р., коли то важко захворів був. З нагоди виїзду Папи, його прибічний лікар, проф. Ріккардо Лізі, видав повідомлення, що здоров'я Папи вернулося до давнього стану з часу перед його останнім захворінням. Відпочинок Папи має релятивний характер, бо Папа не перериватиме там своїх щоденних авдієнцій і своєї щоденної праці, тільки більше, як у Римі, перебуватите на свіжому повітрі.

Губернатор Майнер на українському пікніку

Меточен, Н. Дж. — На Четверту Річну Зустріч слухачів Щоденної Радіопередачі під керівництвом Петра Мельника, згідно з своїм заповідженням, прибув губернатор стейту Ню Джерзі Роберт Б. Майнер. Він приїхав в товаристві конґресмена Чарлза Гавелла та демократичного провідника повіту Мідел Секс Томаса Лі. Пан Петро Мельник вітав рідких гостей, які виголосили короткі привіти — промови. Губернатор Майнер згадав, що приємно бачити, як слухачі радіопередачі українською мовою свобідно можуть бавитися та свобідно вирішувати долю своєї програми, а також брати участь у всіх діях уряду, користаючи з своїх виборчих прав під час виборів. Він бажає, щоб і ті українці з-поза залізної заслони могли користати з прав демократичного уряду. Вітав присутніх і заступник радіостанції WHOM — пан Чарлз Болтен.

АЛЬЯНТИ СТРИВОЖЕНІ ЗРОСТОМ НАЦИЗМУ В ЗАХ. НІМЕЧЧИНІ

ЖУРНАЛИ З СВІТЛИНАМИ З ЧАСІВ ГІТЛЕРА МАЮТЬ 20 МІЛЬЙОНІВ ЧИТАЧІВ. — „ПРУСЬКИЙ ДУХ" В СТУДЕНТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ. — ЗВ'ЯЗОК З СПРАВОЮ ЙОГНА І ПАКТОМ ОБОРОННОЇ СПІЛЬНОТИ

Бонн. — Західні альянти стривожені щораз новими познаками зросту такого німецького націоналізму, який нав'язує до нацистських часів, шукаючи в них натхнення, — повідомляють американські кореспонденти з Німеччини до своїх часописів в ЗДА. Одною з таких поважних познак є раптовий зріст накладу ілюстрованих німецьких „магазинів", від часу, як вони почали поміщувати світлини з часів панування Гітлера та зокрема з другої світової війни, ґльорифікуючи тодішні німецькі воєнні перемоги й представляючи альянтів в неґативному світлі. Ті ілюстровані часописи мають кругло 20 мільйонів накладу, коли тим часом всі політичні газети разом узяті мають лише 13 мільйонів накладу. Мода на такі ілюстровані видання і на світлини з часів Гітлера почалася з моментом, коли один такий часопис, помістивши серію ілюстрованих статтей про життя Ґерінґа, збільшив свій наклад з 50,000 на 600,000 примірників. У таких часописах особливо атакується альянтів за їх бомбардування німецьких міст під час війни, прославлюється німецьку підводну війну, осміщується Нюрнберські процеси проти воєнних злочинців, наводиться альянтські „воєнні злочини" і т. д. Одною з подібних познак відродження „старого духа" в німецькому народі є настрої серед високошкільної німецької молоді. На 120,000 студентів високих шкіл у Західній Німеччині і Західньому Берліні коло 20,000 студентів належать до корпорацій, що перейняли передвоєнні німецькі „буршівські" звичаї, разом із церемоніялом корпораційних сходин і поєдинками між членами корпорацій, як почесну дію студента. Ті настрої в широких колах західньо-німецького громадянства безумовно мали вплив на втечу шефа західньо-німецької служби безпеки д-ра Йогна до комуністів: він був протинацистським фанатиком і не міг спокійно сприймати фактів безумовного зросту впливів колишніх нацистів, включно з фактом, що його шефом, міністром внутрішніх справ в уряді Аденауера, є колишній формальний член націонал-соціялістичної партії.

Ці відносини — коментує американська преса — скріплюють настрої французької опозиції супроти пакту Оборонної Спільноти, який дав би право Західній Німеччині відбудувати свою збройну силу. Французи, однаково комуністи, як де-ґолісти, дбайливо реєструють всякі такі познаки відродження німецького нацистського духа і використовують для кампанії проти ратифікації названого пакту і в обороні концепції „невтралізації" Німеччини у порозумінні з СССР. А тому, що західньо-оборонний пакт і німецька армія по стороні альянтів — це наріжний камінь американсько - англійської закордонної політики, то розвій тих відносин в Західній Німеччині сильно хвилює і турбує західних політиків, — твердять американські коментатори.

Москва пропонує Афґаністанові $250,000,000 допомоги

Москва. — Уряд СССР запропонував Афґаністанові, що лежить на південно-східньому кордоні Совєтського Союзу, технічну допомогу у сумі $250 мільйонів, на зразок американської програми 4-ох пунктів. В рямцях цієї допомоги передбачається збудувати важливі шляхи, гідроелектрівні й деякі копальні, головно міді. Становище афґаністанського уряду до цієї пропозиції ще невідоме. Совєти розпочали вже будувати нафтопровід довжиною 60 миль з містечка Термез в Узбекістані до Мазар-і-Шаріф в Афґаністані. Тим проводом можна буде постачати Афґаністанові річно 30 мільйонів ґальонів совєтської нафти.

Розпочато слідство проти спільника Йогна

Бонн. — Західньо-німецька прокуратура розпочала офіційно слідство проти лікаря д-ра Вольфґанґа Вольґемута з Західнього Берліну, як проти головного винуватця втечі Йогна, керівника західньо-німецької служби безпеки, що втік до комуністів. Слідство ведеться в неприсутності Вольґемута, бо він виїхав був автом разом із Йогном до Східнього Берліну. Прокуратура стоїть на становищі, що комунізуючий Вольґемут підступом спонукав Йогна до виїзду на Схід, але західньо-німецька преса вважає це „байкою для дітей" і радить західньо-німецькому урядові признати факти такими, якими вони є.

В СВІТІ

● Д-р Альберт Швайцер, 79-літній лавреат Нобля і — на думку численних його звеличників — „найбільша людина сучасного світу", лікар-місіонар, дав у церкві святого Томи в Штрасбурґу концерт на органах, на яких він учився грати ще малим хлопцем. Прибуток з того концерту він передав на ремонт церкви. Для тих, що не змогли попасти в церкву першого вечора, Швайцер повторив концерт наступного вечора.

● В Єрусалимі впав у юрбу народу військовий літак під час манiфестації на честь жидівського парашутиста, що його англійці скинули були 1944 року в Юґославії із завданням зв'язатись з мадярськими жидами, яким грозила смерть. Того парашутиста німці схопили і вбили. Літак, що впав у юрбу, яка зібралась над Галилейським озером, вбив 13 осіб і ранив 23. Катастрофа сталася біля місця, де стояв прем'єр Ізраїлю Моше Шеретт.

● 3,000 католиків-в'єтнамців, чоловіки, жінки й діти, прибули до Ганой з околиць В'єтнаму, які мають дістатись комуністам. Дехто приїхав вантажними автами, але більшість прийшли пішки. У Ганой віддано їм католицькі школи на тимчасове пристановище. Вони заявили, що бояться, що комуністи можуть заборонити виїзд. Втеча католиків-в'єтнамців продовжується.

● Генерал Ґрунтер, головний командувач збройних сил НАТО, призначив італійського генерала Прімієрі командувачем наземних військ НАТО в Південній Европі. Його призначено на місце італійського генерала, що відходить у стан спочинку.

● 1,000 пацієнтів із шпиталів для хворих на туберкульозу, відбули в Токіо демонстрацію проти нових зарядженьміського управління, що приспішує звільнювати хворих із шпиталів. Демонстранти обсадили всі сходи й коридори в будинку токійського маґістрату, де провели 48-годинний „лежачий страйк". Одна жінка померла, а коло 30 відвезено у важкому стані. По закінченні страйку всі хворі повернулись до шпиталів.

● Англійський капітан Де Кінсі в м. Восбері в Англії був щасливим власником бугая, що його він продав американській спілці Вотсон і Кілґро в Лафает, в стейті Індіяна, за найвищу ціну, яку будь-коли одержано за таке створіння. Сам він не признався, скільки докладно дістав, але втаємничені називають суму 45,000 долярів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВАЖЛИВІ ПЕРЕМІНИ

Англійський історик, Арнолд Дж. Тойнбі, пише в „Ню Йорк Таймсі" про „революційну добу", в якій живемо та її тісний зв'язок з минулим, з його упривілейованими „меншинами" та народами, що правили світом. Сьогодні, пише Тойнбі, все те валиться, бо всі хочуть бути національно та економічно незалежними. Революцію переживають, отже, одиниці й кляси, а також і цілі народи. Технологічні осяги переконують, що всі можуть добре жити, а не тільки упривілейовані. Звідси і щораз сильніший натиск на соціяльну справедливість для всіх і в усіх країнах.

Революцію, пише Тойнбі, спричинили також і стріли, що впали в Конкорді (Массачуеетс) 1775 року. Кличі американської боротьби за повну незалежність, а проти підданства і колоніялізму, відбиваються сьогодні відгомоном вже й в Азії та Африці. Хто того не хоче бачити і розуміти, той іде на руку комуністам. Те, що Франція не проголосила в 1947 році В'єтнаму незалежною країною, спричинило не тільки довголітню війну, але звернуло в'єтнамський націоналізм проти Заходу. Іншими словами, в сьогочасній революційній добі демократії не можуть легковажити національних аспірацій усіх народів, в якій частині земської кулі вони не жили б. З ними вже не можливо боротись навіть в найтемніших закутинах Азії чи Африки. Якщо Захід не хоче втратити там своїх впливів, він мусить теж і там піти назустріч змаганням народів до назалежности.

Минув теж час, коли „меншини" панували в тій чи другій країні. Тому питання соціяльної справедливости треба розв'язувати всюди, і то розумно та справедливо. Знов на міжнародному полі мусить запанувати рівність, щоб не було ні великих, ні малих, ні сильних, ні слабих. Це є питання, якими спекулюють комуністичні тоталітаристи, надіючись, що демократії не всилі їх полагодити. Якраз ці питання є часто причиною, чому в світі не розуміють Америки і продовжують, не зважаючи на американські завваги, таку погубну політику, яку вела Франція в Індо-Китаї, де через неї зараховано ще й Америку до тих, що хотіли б продовжувати колоніяльну політику в Азії.

З'єдинені Держави пережили ще одну „революцію", про яку пише професор Стенфордського університету, Г. Стюарт Гюз, у своїй аналізі Версальського миру з нагоди 35-ліття цієї події. Забрало понад 20 років глибоких студій над американською участю в першій світовій війні й тим миром, що був „мстивим і караючим", та особистою трагедією президента Вилсона. Мир цей розбив теж і американське суспільство. Тому саме забрало так багато часу і студій, щоб „версальське питання" було остаточно розв'язане, себто, щоб американський нарід брав його таким, яким він дійсно був, та щоб він, наприклад, дізнався, що Австрія та Росія більше як Німеччина завинили, що прийшло до вибуху першої світової війни. Наука з Версальського миру не пішла в ліс! Інакше друга світова війна не була б покінчилась в такий спосіб, щоб сьогодні було можливо думати про зброєння Західньої Німеччини та допущення її в так скорому часі до міжнародного стола, де вона засідала б як рівна з рівними. Помилка була тільки в тому, що президент Рузвелт вірив, що Сталін стане справжнім союзником також і по війні. Та найважливіше з американської перевірки Версалю та ізоляціонізму, як наслідку цього миру, було цілковите скрахування ізоляційної політики. Те, що Америка відтягнула так скоро свої війська з Европи по першій світовій війні, вважається сьогодні великою помилкою. Тому саме американські війська з другої світової війни є далі в Европі й там залишаться цілком певно ще на дуже довгий час. Америка знає, що їй неможливо вже вийти ні з Европи, ні з Азії. Загроза комунізму має ґльобальний характер і, якщо вибухне нова війна, вона теж буде ґльобальна. Коли б Америка вірила, що можливе якесь „співжиття" з Москвою та Пейпінґом і комуністичними режимами, то хіба не була б допустила до того, щоб корейський президент, д-р Сингман Рі, міг промовляти у Конґресі в такий спосіб, щоб ЗДА прилучилися з вільними азійськими народами до війни з червоним Китаєм... Це дуже важливі зміни в американській психології й політиці і з ними треба рахуватись.

ПО ЖЕНЕВІ

(Надіслане з Парижу)

Майже десять років заколихувала себе більшість французького парляменту надіями на те, що „каральна експедиція" в Індо-Китаї закінчиться успішно, і що торговельні інтереси французьких промисловців, купців і службовців у цій колонії не будуть пошкоджені. Хоч уряди у Франції мінялися дуже часто, однак не знайшлося за весь час такого прем'єра, який би відважився сказати парляментові і нації повну правду про безнадійність війни в Індо-Китаї. Цю відвагу мав щойно молодий політик Мендес-Франс. Він поставив своєму урядові завдання: протягом місяця зліквідувати війну, а коли ні, то він відійде від влади, передавши відповідальність за долю Франції іншим особам. Ця майже небувала в історії „ставка", подібна до спортового змагання, захопила фантазію і надії французів та інших народів Европи. Розрахунок Мендеса-Франса виправдав себе. Виявилося, що не тільки Франція, вичерпана війною в Індо-Китаї, хоче миру: також „Народна Республіка", опанована комуністами, В'єтмінг, охочий припинити воєнні дії.

Кожному ясно, що в цій грі рішальну ролю мала воля Москви і Пейпінґу. Коли б ці комуністичні великодержави захотіли, то війна в Індо-Китаї була б продовжена. Але СССР і Китай розуміють, що їх аґресивність в Індо-Китаї могла б викликати зміцнення оборонного бльоку демократичних великодержав в Азії, а цього Москва і Пейпінґ не бажають.

Франція легко зідхнула, коли з Женеви прийшла вістка про замирення в Індо-Китаї. І хоч по суті цей договір рівнозначний з капітуляцією Франції, однак у Парижі зустрічали Мендеса-Франса майже як „тріюмфатора": він приніс французам давно бажаний і сподіваний мир! Французька преса обчисляє людські і фінансові втрати в Індо-Китайській війні і ставить питання: пощо було воювати?

Але, мусимо визнати щиро: поразка Франції в колоніяльній війні — це не тільки справа самої Франції. Бо війна в Індо-Китаї йшла в першу чергу під прапором національного визволення. Комуністи стали на чолі тієї національної революції випадково і не з своєю дійсною програмою. Комуністи в Азії вміло грають на національно-патріотичних почуваннях колоніяльних народів і навіть висувають „шовіністичне" гасло: „Азія для азіятів!" Тому то вся Азія прийняла поразку французької колоніяльної імперії як перемогу „кольорових" над „білими". І нема сумніву, що вибори, які мають відбутися в Індо-Китаї, дадуть перевагу „антиколоніяльним" (ворожим до Франції) партіям. З цього Москва матиме в Азії дальші вигоди.

Тепер московська політика хоче використати замирення в Індо-Китаї для своїх цілей у Західній Европі. Після замирення в Індо-Китаї трудно сподіватися, щоб був створений протикомуністичний оборонний союз великодержав у Південно-Східній Азії, бо проти цього буде в першу чергу Індія і, мабуть, Англія. Тепер чергове завдання Москви — своїми політичними інтриґами в Західній Европі унеможливити створення Европейської Армії. Москва, допомагаючи в Женеві укласти перемир'я в Індо-Китаї, хоче мати „докази вдячности" Франції: щоб Франція відмовилася затвердити договір про створення Европейської Армії, з участю Західньої Німеччини. Окрім того, Москва готова манити німців „об'єднанням Німеччини" на основі „невтральности".

Перелякані страхіттями атомової зброї, народи Европи готові прислухатись до голосу московських „сирен", які обіцяють „свободу, мир і добробут". Єдина держава яка з повним недовір'ям ставиться до „мирової пропаґанди" Москви — це З'єдинені Держави Америки. Найближчі дні покажуть, який курс політики візьме уряд Франції під проводом п. Мендеса-Франса. Поразка в Індо-Китаї — це дрібниця, порівняно з капітуляцією, яка може статися в Европі.

Микола Кокольський

НЕ ВВІРИЛИ АЖ ЗМІРИЛИ

Палата Репрезентантів прийняла законопроєкт, на підставі якого були б позбавлені громадянства З'єдинених Держав усі ті особи, що проповідують чи змагають силою повалити уряд ЗДА. Цей закон мав би відноситися не тільки до натуралізованих, але й до уроджених американських громадян.

Законопроєкт, про який мова, звертається в основному проти комуністів та їх поплентачів. Бо в сьогоднішньому укладі міжнародних відносин єдино воюючий комунізм — це та сила, що поважно загрожує правопорядкові не тільки ЗДА. Озброєний мільйонами ссєрівських і китайських баґнетів, мріє він про владу над світом. Адже половина Европи і більша частина Азії вже й так у його руках.

Майже чотири десятки років комуністичного володіння не пішли тільки на закріплення його позицій. Комуністи готовляться до великого завдання — до походу на завоювання світу. Бо це ж і є їхня остання мета, їхній вимріяний „паслєдній і рєшітєльний бой". Тільки ж до такого ґрандіозного завдання самої матеріяльної зброї не вистачає, тому й комуністична підготова є всебічна. Свої маси комуністи насичують ненавистю до капіталістичного світу. Рівночасно вони ведуть ідеологічний похід на вільний світ з метою розложити й ослабити його зсередини. Невгомонна, крикльва пропаґанда, наче павутиння, обмотує людей, несвідомих дійсного стану речей, і так ловить їх у свої сіті. А сьогоднішній комуніст — це вже не платонівський, розфілософований мрійник. Бо комунізм у його очах вже не утопія, а дійсність, яку он там будують „геніяльні" будівничі для щастя всього людства. В ці ряди стає сьогоднішній комуніст, стає на службу чужинецькому позолоченому ідолові і зраджує свою батьківщину.

Насправді завойовницький похід комунізму почався вже давно, ще в ті пам'ятні дні, коли він втопив у крові молоду українську самостійність, непокірливу українську землю. А потім пішли дальші етапи цього походу, дальше поневолення вільних націй аж до останньої в'єтнамської землі включно. І скрізь аванґардом у цьому поході є місцеві комуністи, духові громадяни комуністичної батьківщини. Не інакша справа сьогодні на землях по цей бік комуністичної греблі. Якщо прийшло б до зудару між сьогоднішніми двома світами, поклонники комуністичного кумира напевно завели б і тут свого кривавого танцю.

Тяжкі хмари на політичному обрії не ворожать нічого доброго. Чи розійдуться вони, чи гряне з них буревій? Не знаємо. Але знаємо одне: нам треба бути готовими на все. І тому не вільно нам ослаблювати свої сили вічними пригадками нещасливих чи невмілих потягнень у минулому, не вільно перелицьовувати себе в відданості батьківщині. Невдачі в минулому свідчать про людську слабість, а ми йдемо в майбутнє. Ідімо ж до нього не з гіркотою в серці, а з ясною надією на нашу перемогу. Чинімо все, щоб зміцнити нашу духову відпорність, наш гарт. Спаралізована ворожа сила серед нас — це зміцнення наших сил назовні, це збільшення шанс на виграну, якщо прийдеться схрестити зброю.

Проєктований закон відібрати громадянські права комуністичній аванґарді — це крок у напрямі до зміцнення відпорности нації. З моральної сторони цей крок вповні оправданий. Адже громадяни, яких несвідомість завела на комуністичні бездоріжжя, мали час і нагоду пізнати правду і вийти на правильний шлях. Комуністичну дійсність розвуалювали вже давно і то таки самі комуністи і сьогодні кожний може її пізнати з усіх сторін. Якщо ж хтось має очі і не хоче бачити, має вуха і не хоче слухати, то це його вина, коли прийдеться за це відповісти.

Комуністичне правосуддя замикає своїх громадян, за політичні провини, в тюрми, в табори примусової праці, ба й навіть карає їх смертю. Проєкт закону ЗДА передбачає за подібні провини позбавлення громадянина його громадянських прав. Чи є якенебудь порівняння тих двох державних актів, які тут і там окреслюють таким гарнозвучним словом „справедливість"! На нашу думку, законопроєкт про позбавлення комуністів громадянських прав належало б доповнити не менш шляхетним законом про обов'язок переселення даних осіб на землю їхніх мрій, навіть державним коштом. Чому ж змушувати їх жити в зненавидженому капіталістичному світі? Чому не дати їм змоги допомагати розбудовувати комуністичний „рай"?

Шляхетний жест американської землі оплатиться вдесятеро. Поперше, не треба буде морочити собі голови вічним розшифровуванням підривної роботи комуністичних ячейок і безконечно довгими судовими процесами. Подруге, офіційна комуністична пропаґанда втратить свій розмах і буде змушена шукати нових джерел натхнення. А третє, найважливіше — це виховний момент. Жадне слово, жаден арґумент не має такої переконливої сили як особисте пізнання. „Не ввірили аж змірили", каже наша народна філософія. А що так воно є, маємо на це аж надто багато доказів, і то якраз із комуністичних рядів. Вже є чимала література з-під пера колишніх правовірних комуністів, тих, що тоді лише повірили, як змірили цей „чудесний" лад на власній шкірі, а відтак почували себе щасливими, коли могли вирватися з неволі та цілувати покаянно вільну землю. І ми глибоко переконані, що зустріч сьогоднішніх правовірних комуністів віч-на-віч з комуністичною дійсністю доконає основного перевороту в їхніх поглядах, і вони спокутують свою вину супроти батьківщини в рядах оборонців потоптаної людської гідности.

„ПРО ЦЕ ЗАБУВАТИ НЕ МОЖНА"

Величезний переляк перед українськими національно-визвольними силами і перед ростом їхніх впливів навіть серед людей, вихованих в совєтській родині, примусив комуністичну Москву спішно пустити на екрани фільм під дуже вимовною назвою „Про це забувати не можна" (сценарій Л. Лукова і Я. Смоляка, постава Л. Лукова, оператор В. Рапопорт, мистець П. Пашкевич, композитор М. Блантер, Москва 1954, виробництво мистецьких фільмів імени М. Горького). У вступному написі до фільму автори сценарію пояснюють: „Це відбувалося в перші роки після Великої Вітчизняної Війни в одному з міст Західніх Областей України". Напис мав би показувати, що тепер такої небезпеки не існує, що це могло трапитися тільки „в перші роки після" т. зв. вітчизняної війни.

Одначе, поспіх, з яким виготовлювано фільм і мистецькі провали, „психологічна непереконливість" та навіть „фальш" (дослівні вирази з рецензії в „Комсомольській Правді" з 11 липня ц. р.), які були наслідком цього поспіху, — свідчить про те, що „дозвіл" вивищувати український нарід у зв'язку з дурійкою 300-ліття Переяслава не йде окупантам на користь. В масах гнобленого народу проростає законне почуття національної гордости, що обертається проти поневолювачів. Тому московські окупанти за всяку ціну намагаються спрямувати цю національну гордість в „общий котьолок". Не перебираючи засобами, вони оплюгавлюють і фальшують світлі сторінки боротьби українського народу за волю і справедливість, вони заклинають найогиднішими прокляттями українських самостійників і захвалюють підлих зрадників та запроданців типу Ярослава Галана чи безнадійного віршомаза Дмитра Павличка. І, як видно, це мало допомагає, коли потрібно продукувати фільми і писати в центральній московській газеті, що має завдання задурювати голови підсовєтської молоді, аж такі осторогти: „Вже сам заголовок фільму готовить глядача до того, що на екрані він побачить важливі події (підкреслення наше — Ред.), про які ми, совєтські люди, не повинні, не маємо права ніколи забувати".

Фільм має завдання показати методи підпільної діяльности українських патріотів, що їх „Комсомольська Правда" називає „аґентами чужоземних розвідок", „шпигунами, диверсантами і вбивцями". Разом з тим він має посилити комуністичну пильність. Хоч сам сценарій з погляду совєтської критики дуже недосконалий, мало приділено уваги „психологічному опрацюванню образів героїв", зате чимало натиску на „детективні елементи", одначе артисти нібито „багато зробили, щоб оживити невиразний тяжкий текст діялогів". Наслідком цього трапилась неприпустима, на думку комуністичного писаки, помилка, коли українських підпільників подано, як спритних, розумних і хитрих людей, що викликають навіть симпатії в совєтського глядача. Табір українських підпільників репрезентований в основному двома образами — Марії Бантиш і доцента місцевого університету — історика Ярчука. Марія Бантиш — стара, самотня, хвора українська жінка, що підтримує дружні зв'язки з родиною ренеґата Олександра Гармаша (прототип Ярослава Галана. Про нього „Комсомольська Правда" пише: „Олександер Гармаш... деякими суттєвими своїми рисами нагадує... Ярослава Галана...") і водночас нібито є не „рядовим аґентом чужоземної розвідки", а „головачем цілої групи". Ярчук, за оцінкою рецензента „Комсомольської Правди" — „найлютіший ворог, що ховається за зовнішньою чесністю совєтської людини, яка живе активним політичним життям".

Але найцікавішим з нашого погляду є той факт, що студент-комсомолець Данченко, який приїхав студіювати до цього західньо-українського міста з наддніпрянської України, „розумний юнак (так його характеризує „Комсомольська Правда"), вихований в совєтській родині, прийнявся ковтати націоналістичну отруту". Ця „отрута" виявляється в тому, що Данченко під впливом Ярчука написав поезію про любов до України і її героїчної історії. Автори сценарію намагаються доказати, що це трапилося тому, що студент-комсомолець Данченко „склав про себе надто високу думку, як про людину особливої вартости (національна гордість! — Ред.), що підноситься над усіма товаришами". Рецензент, розуміючи це по-своєму, каже, що цієї риси характеру ще не досить, щоб пояснити замилування Данченка в націоналістичних ідеях. „Повинні були бути якісь додаткові і суттєві обставини, щоб усе це могло трапитися". З цим останнім твердженням не можна не погодитися. Справді, прихід колишніх совєтських людей і комсомольців до самостійницького табору — це закономірний процес росту національної гордости, самоусвідомлення і наслідок глибоких та суттєвих змін, що зайшли в психіці підсовєтської молоді.

Усвідомлення цих глибоких процесів і змін в думанні підсовєтської молоді є не тільки цікавим фактом, а й поважною підставою для серйозного перегляду поглядів нашої еміґрації на цю проблему.

В кожному випадку, московські окупанти не можуть, не мають права забувати про цю, як вони самі оцінюють, „важливу тему".

(Микос)

АНГЛІЙСЬКИЙ ВЧЕНИЙ ВИСОКО ОЦІНЮЄ ЕУ

Відомий слов'янознавець, В. К. Матюз, професор університету у Лондоні, помістив у „Слявонік енд Іст-Юропіен Ревю" (XXXII, 79, ст. 527-529, червень 1954) дуже прихильну і відважну рецензію про Енциклопедію Українознавства.

За його словами, Енциклопедія обіймає великий обсягом і дуже цінний матеріял, дбайливо зібраний серед неуявних труднощів еміґрації. Проф. Матюз має відвагу відзначити, що дотеперішні підручники про Україну виявляють звичайно тенденційність, основану чи то на польських чи на совєтських джерелах, якими ці підручники безкритично користувалися і як приклади наводить — Брітійську Енциклопедію, Американську Енциклопедію і Католицький Енциклопедичний Словар.

Це ствердження вченого має велике значення для об'єктивної оцінки знання про Україну. Можливо навіть, що воно започаткує новий етап у вивченні українознавства европейськими вченими.

Свою рецензію закінчує проф. Матюз ствердженням, що Енциклопедія це благородний і совісний під науковим оглядом пам'ятник для змагань одного з найбільш нещасливих і найхоробріших народів Европи.

Рецензія проф. Матюза — це яскравий доказ доцільности неймовірно жертвенної праці українських науковців, що спромоглися на єдиний у своєму роді подвиг видання монументальної енциклопедії в умовинах еміґраційного розпорошення і нужди. Треба вірити, що їх праця буде нагороджена, бо, як видно із рецензії, Енциклопедія стається зворотним пунктом у історії українознавства в Европі.

В. Шаян

(„Укр. Слово", Париж)

Іван Гончаренко

ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ НАШИХ ДІТЕЙ В НОВИХ УМОВИНАХ

(5)

Головне ж те, що звички, смаки й уподобання, започатковані в дитинстві, залишаються потім на довгі роки. І коли ми говоримо про конечність прищеплення нашим дітям кращих, шляхетних чеснот нашого національного характеру, як релігійність, добутову моральність, любов до праці й природи та ін., то це може зробити тільки вартісна українська родина, а в ній, головним чином, розумна мати. Бо родина на еміґрації — то є краплина національної стихії і дитина може пізнавати оту стихію тільки через цю краплину.

Коли дитина не навчиться у своїй сім'ї рідної мови, вона вже багато втратить у своєму вихованні, бо мова має колосальний виховний вплив, розкриваючи дитині багатство народної культури, знайомлячи з рідними образами тощо. Я знаю факт з нашого еміґраційного життя, коли батьки віддали дитину двох років до садочка з тим, щоб мати могла працювати на фабриці. Конечности в цьому не було, бо батько сам добре заробляв, але їм дуже хотілося мати друге наймодерніше авто. В даному випадку, свідомо чи несвідомо, батьки пожертвували своєю дитиною заради незрозумілої чванливости. Який би не був садок, він ніколи не замінить рідної матері, яка єдина тільки може створити атмосферу інтимно-любовного чуття, необхідну для росту (як духового, так і фізичного) дитини. Цим робиться кривда в першу чергу дитині, а потім і українській спільноті, бо перебування дитини з 2-3 років у чужому оточенні зовсім відчужує її. Шкоду цю скоро відчують і самі батьки: за 5-6 років вони не впізнають своєї дитини, вона буде чужа для них, а вони для неї.

Велике виховне значення мають також національні традиції, звичаї та наша багата обрядовість. Все це є наслідок творчих змагань наших багатьох попередніх поколінь. То є скарби народної культури, які віддзеркалюють багату обдарованість української породи. Коли ми хочемо зберегти себе, не сміємо нехтувати ними. Особливо це стосується вихідців з підсовєтської України. Чужа влада настирливо нищить наші традиції, звичаї, обряди та пам'ятки старовини. Ідеал „совєтської людини" якраз і подуманий на те, щоб ним затьмарити, знищити національний ідеал, національну педагогіку. Отже, назад до свого народу, до скарбів його культури! Плекаймо рідні традиції, звичаї, обряди! Тоді ми ввійдемо до „народів вільного кола" не безбатченками, а зі своїм окремим пашпортом і багатство вселюдської культури примножимо своєю.

Нерідко можна бачити дітей 3-4 років, що їх матері вже прикрашають чи то ручними годинниками, чи перстенями, чи ще якимись брязкальцями, а дівчаток — з підмальованими губами чи нігтями. На мене це завжди робить неприємне враження і, хай мені простять такі матері, але я маю невисоку думку про їх педагогічні здібності. Дитина в такому віці — то є незаторкнута краса природи. Коли мати добре доглядає її, вона здорова і правильно виховується, — то що може бути краще в природі від такої дитини? Різні брязкальця тільки спотворюють природню красу її. Мимоволі насувається думка, що брак внутрішнього змісту людини, внутрішньої краси її, намагаються компенсувати зовнішніми брязкальцями.

Жадоба збагачення, ота „долярова психоза" примушує батьків забувати свої обов'язки перед дітьми. Вони намагаються перекласти їх на садок, школу, на сусідів, а то й просто замикають дітей на кілька годин у своєму мешканні, поки повернуться з роботи. Я знаю бездітну родину, що взяла на виховання трирічного хлопця, круглого сироту, батьки якого згинули під час бомбардування. Все було гаразд, дитина не робила жадних труднощів, поки жили у таборі в Німеччині. Але приїхали до ЗДА. Батьки пішли на працю, а дитина — до школи. Віддавши її до школи, батьки, очевидно, вважали свій обов'язок за виконаний. Хлопцеві було вже 9 років. Під кінець другого року шкільна адміністрація повідомила, що їх вихованець часом зовсім не являється до школи і дуже відстає у навчанні. Батько побив його, але справа не покращала. За деякий час в хаті стали пропадати гроші. Нічого кращого не придумав батько-опікун, як подати скаргу на свого вихованця до дитячого суду. На суді в усьому винуватив хлопця. „Це якийсь виродок", — казав він. А вся справа в тому, що хлопець, опинившись без розумного керівництва опікунів, попав під вплив недобрих товаришів і вулиці. Звідки йому було знати, що треба було берегтися того товариства, що до добра воно не приведе? Хто йому про це говорив? Дитина лишилася безрадною у новій незнаній країні, у нових обставинах. А тут ще батько, замість теплого, ласкавого слова, яке розкрило б перед ним душу дитини, бив і тим ще більше віддаляв від себе. Куди? — До того ж небажаного товариства.

Відомий український педагог А. Макаренко з приводу цього каже: „Рішальним фактором успіху родинного виховання є активне, постійне, цілком свідоме виконання батьками їх громадського обов'язку перед громадськістю (через своїх дітей). Там, де цей обов'язок дійсно переживається батьками, де він щоденно ними відчувається, там він і скеровує виховну роботу родини, і тоді там неможливі жадні несподіванки й жадні катастрофи" („Книга для батьків").

У нас є загальнопоширений погляд, що діти потребують догляду матері лише в перші два-три роки життя. Пізніше такий догляд уже не є необхідний. До деякої міри це може бути правильним, але тільки щодо фізичного росту дитини. Щодо її психічного розвитку, то якраз навпаки: дальші роки дитячого віку є рішальними у формуванні характеру її чи організації психічного життя взагалі. А тому пильний догляд батьків і уважне спостереження за розвитком дітей необхідні аж до зрілого віку їх. Наскільки це є правильним, показують хоч би такі випадки. Дівчині було вже п'ятнадцять років, як вона прибула з своїми батьками до ЗДА. Батьки пішли на працю, а вона вступила до школи. Змучені фабричною працею, а може й захоплені громадською роботою, батьки не приглядались до дівчини, не цікавились її внутрішнім життям. А вона попала в гурт вихов но-занедбаних, звихнених товаришок. Стала пропускати години в школі, а потім і зовсім залишила її. Батьки нічого про це не знали, бо вона казала, що школу відвідує щоденно. Отже знов, через брак уважного керівництва збоку батьків, дівчина підпала під вплив негідних товаришок з колом зацікавлень еротичного характеру. Нарешті дізналися про це батьки, перевели її до іншої приватної школи, домовилися з учителями про пильний догляд над нею, — і дівчина стала виправлятись. Цей випадок свідчить, як легко, навіть у старших роках піддаються діти впливам оточення і як потребують вони розумного, чуткого керівництва.

Д-р Дмитро Бучинський

ДРАМАТУРГ-КОМЕДІОПИСЕЦЬ ХАСІНТО БЕНАВЕНТЕ

Дня 14 липня столична преса й радіо Еспанії принесли першу, коротку вістку: „Еспанія в жалобі! Не стало однієї з найславніших і геніяльних постатей, що їх будь-коли знала історія нашого театру, починаючи від Льопе де Руеда, а кінчаючи на наших днях. Не стало плодовитого, неповторного в тематиці, геніяльного й глибоко гуманного драматичного письменника нових часів. Його працю і його славу часто порівнювали зо славою і працею Льопе де Вега, і порівняння ці були раціональні. Помер великий еспанець, що заслужив собі на ім'я всесвітнього культурного діяча, що за свою працю одержав нагороду Нобеля. Хай Господь зберігає його у Своїй славі! Еспанія золотими буквами на вічні часи записала його ім'я в книгу, де записані її найславніші сини! Відійшов від нас наш улюблений син — Хасінто Бенавенте!"

Похорон відбувся в пополудневих годинах дня 15 липня 1954 року. Це не був похорон, а всенародна маніфестація любови й жалю. Згідно з останньою волею Покійного, його тлінні останки були вбрані в сиромну францішканську рясу (згідно з еспанськими привілеями до цього чину можуть належати світські люди — ДБ.) і без спеціяльних парад похоронені в малому селі, недалеко столиці, Ґаляпаґар — де письменник мав хатину з городом і де проводив час свого дозвілля. Всі похоронні обряди й прощання Еспанії зо своїм заслуженим сином відбулися на вулицях Мадриду.

Генерала Франка в часі похорону заступав міністер інформації, що очолив представництва усіх міністерств. Всі наукові й культурні установи очолила репрезентація Еспанської Академії Наук в проводі зо своїм старенським президентом Рамоном Менендез Підаль. В похороні взяв участь представник Шведської Академії Наук, велика кількість чужинецьких дипломатичних, літературних і культурних репрезентантів та дійсно непроглядні маси народу.

Хасінто Бенавенте (Jacinto Benavente) — це ім'я еспанського письменника-драматурга-комедіописця відоме в цілому світі, що повних шістдесят років не сходив з еспанської сцени, а частенько ставили його інтересні комедії в цілому культурному світі.

Народився він дня 12 серпня 1866 року, чи іншими словами прожив 88 років, у Мадриді в сім'ї відомого лікаря дитячих хворіб, Маріяна Бенавенте і Венансії Мартінез. Сповняючи батьківське бажання, по закінченні середньої освіти, вступив у Мадридський Університет, на правничий факультет, але студій цих не закінчив, бо доля призначила йому інше завдання. Кілька місяців по смерті батька покидає університет і відбуває довгу подорож по Европі.

Бенавенте був дійсно геніяльний вже від дитини, обдарований небуденним таланом і бистротою. З найбільшою ясністю й докладністю розказував свої спогади з-перед 83 років. Вже в дитячому віці володів французькою й англійською мовами, на п'ятому році життя писав віршики й сценки для свого домашнього театру, вже в середній школі знав італійську й німецьку мови, був добре обізнаний з літературою майже цілого світу, за винятком слов'янського.

Батько приготовляв його на королівського дипломата, а син приготовлявся на театрального актора. „Я нічим не хотів бути, — говорив він ціле життя, — ні письменником, ні поетом, а звичайним актором. Це була моя найбільша мрія". Почалося домашнім театром, для якого Хасінто сам зробив сцену, сам малював декорації, сам писав „комедії", сам був його директором і головним актором; на вистави запрошував дітей з цілого Мадриду; а закінчилось тим, що одного дня покинув він родинний дім — вже по смерті батька і поступив у мандрівний цирк, з яким змандрував цілу Еспанію, залюбившись в цирковій акторці „Белля Ґеральдіне", якій присвятив цілий ряд поезій. Циркова ідилія закінчилась тим, що треба було вертати в Мадрид.

Хасінто Бенавенте живе дальше мріями великого актора, пробує сил на сцені, пише поезії й комедії. З його комедій не залишилось нічого, а з поезії в 1886 році надрукував він том „Віршів" (такий заголовок), в яких видно великий вплив клясичної еспанської поезії та Шекспіра. Шекспіра Бенавенте дуже любив, вивчав його ціле життя і, кажуть, був його великим знавцем. Дуже дивно, але Бенавенте чомусь ціле своє життя непокоївся своїм акторським таланом. Його не вдовольнив і не наситив цирк, десятки різнородних роль в різнородних аматорських виставах, не вдовольнився навіть ролею Дон Жуана, що її інтерпретував кілька разів у підрядних театрах. В 66 році життя грав ролю Кріспіна в своїй славній комедії „Важливі інтереси", яку відтворив знаменито, так природно, як ніхто її не відтворив до того часу, хоч комедія йшла на різних сценах сотні разів.

Літературну працю Бенавенте почав у Мадриді від журналістики, о ч о л ю ю ч и журнали „Літературне Життя" і „Веселий Мадрид". В 1894 році Мадридський Театр Комедії виставив його першу комедію „Чуже гніздо", яку критика прийняла неприхильно, закидаючи авторові невільниче наслідування твору еспанського драматурга Хосе Ечеґарай (1832-1916). Наслідування не було, хоч структурально твір подібний до „Великого ґалерника" Ечеґарая, але ідеєю, суттю цілком різний. Сам Ечеґарай заперечив напасливість і нерозуміння твору Бенавенте критиками. Два роки пізніше на сцені того самого театру був виставлений другий твір Бенавенте „Відомі люди", який критика прийняла прихильно, підкреслюючи величезний поступ автора, але тут знову критикам „сипнув в очі піском" сам автор, доказуючи, що „Відомі люди" він написав кілька років скоріше від „Чужого гнізда", висміюючи свою „письменницьку дозрілість", як називали його другий виставлений твір критики. Багато різних пакостей Беневанте робив своїм критикам, а до скандалу дійшло з комедією „Обід звірів", яку Ґомез Карілльо проголосив плягіятом комедії французького письменника Франсе Кіреля. Виявилося, в літературному процесі, що його перевів Атенео в Мадриді, щб обидва твори, крім самого лише заголовка, не мають нічого спільного, а сам критик не знав французького твору.

Тріюмфальний похід по сценах еспанських і світових театрів Бенавенте розпочав дійсно своєю другою комедією „Відомими людьми". Найкращим твором Бенавенте вважають його комедію „Пані господиня", хоч частина літературознавців твердить, що перше місце в світовій комедії має його твір „Суботня ніч"; обидва твори не сходять зі сцени, але найбільший успіх мала його комедія „Веселе й таємне місто", виставлена в Мадриді 18 травня 1916 року. Після вистави публіка винесла автора на руках зі залі і занесла аж до хати. Покійний все згадував ту масву ніч із зворушенням і сльозами в очах, бо вона була найщасливішою хвилиною його життя.

Письменницька спадщина Бенавенте різнородна й багата: понад двісті творів, в тому числі 162 драматичні твори. Остання комедія „Бронзовий чоловік" виставлена в Мадриді в Театрі Принцеси Ізабеллі, дня 23 квітня 1954 року.

Пера не покидав навіть на смертному одрі. Твори Бенавенте дуже часто знаходились в огні, часом дуже несправедливої та суб'єктивної, критики; бували моменти, що йому закидали різнородні політичні спокуси (в 1918 році драматург був послом до парляменту (Кортес Еспаньоль) в уряді Антонія Маври, з чого він завжди сміявся, бо в парляменті не промовив ні одного слова — (ДБ.), але всі прикрості він скоро забував, все приймав з великим, тільки йому притаманним, гумором. Правда, що він, неспокійний дух, дуже часто сам шукав нагод до пригод, але все одно серед свого народу тішився великою любов'ю, пошаною і популярністю, якою мало хто користувався за свого життя.

Багато творів Бенавенте перекладено на французьку, італійську, англійську, німецьку й чеську мови.

Його мешкання — це великий і симпатичний музей письменника повний карикатур, мистецьких перґаментів, грамот, дипломатів, лаврів, медаль, пропам'ятних таблиць, що їх Бенавенте впродовж пів сторіччя зібрав з цілого світу.

В 1912 році Еспанська Королівська Академія Наук вибрала його своїм членом; в 1922 році одержав він нагороду Нобеля. В тому самому році маґістрат Мадриду іменував Бенавенте „своїм улюбленим сином" і вручив йому дорогоцінну пропам'ятну тацю — срібло, вложене слоновою костю і дорогими каменями. Але сталося так, що маґістрат сильно обнизив платні акторам міського театру, виправдуючись нерентовністю театру, і тоді Бенаменте, за посередництвом маґістратського поліцая, повернув диплом „улюбленого сина" і дорогоцінну тацю, як протест проти кривди акторів. Ту тацю вручив йому маґістрат вдруге щойно в 1945 році при нагоді відзначення письменника Золотою Медаллю Праці. В 1923 році Бенавенте був почесним гостем Ню Йорку й одержав почесне громадянство цього міста; в 1924 році одержав високе відзначення — Великий Хрест Альфонса XII, а по війні вручили йому Великий Хрест Альфонса Х Мудрого; багато відзначень мав він ЗДА, Німеччини, Англії, Ірляндії, Італії, Португалії та інших країн. В столиці одна з площ має його ім'я, а маґістрат розписав конкурс на пам'ятник для Бенавенте.

У всі свої театральні твори Б е н а в е н т е вложив болі й радощі людського життя; в них є сонячні дні й дні похмурих тіней, чи, як сам письменник висловився, „писав я свої твори нервами, сльозами, писав своєю душею про людські душі, з єдиним бажанням, щоб вони були живі!"

Люїс Фернандес Ардавін називає Покійного „Самсоном, що впродовж пів сторіччя сам двигав з руїн еспанський театр. Він був єдиний між нами, що мав право називати себе вчителем усіх. Він письменник-велетень, що родяться раз на два-три сторіччя, родяться на те, щоб відновити людський дух!" Інший, старий друг каже: „Бенавенте був повний простоти геніїв і чеснот велетнів. Кожного трактував сердечно, з кожним говорив щиро. Його мова була повна насолоди, ріщучости, переплетена тонким жартом і роззброюючим дотепом. Говорити з ним — означало слухати й слухати геніяльних монологів. Його мозок ніколи не спочивав. Саме тому в останніх днях свого життя він бажав відпочинку, що дала йому його смерть".

Актор Рікардо Кальво висловився: „Ми йому віддали все, що могла йому дати наша людська душа. Багато сліз пролилось над його могилою, але ми запевняємо, що не було щиріших сліз від тих, що ллялись з наших серць, бо сльози еспанських акторів були найщиріші. Учителю, хай Господь, що обдарував тебе такою великою славою в твоєму земному житті, хай Він тебе обдарує вічною славою в другому житті!"

Мадрид, 10 липня 1954 Р. Б.

Ю. Каменецький

КУРЕННЯ І РАК ЛЕГЕНІВ

Місяць тому в американській і українській пресі та наукових журналах появилося безліч статтей на тему: курення й рак (пістряк) легенів; курення і серцеві недуги, курення і молодь.

Всі автори цих статтей приходять до висновку, що курення є одним з дуже важних чинників, які створюють догідне підложжя для розвитку рака та серцевих недуг, а особливо шкодять.

Тютюн — це рослина Америки. Перші, що навчились курити, були індіяни. До Европи дістався тютюн в другій половині XVI ст. — найперше до Еспанії і Португалії. До Франції, королевій Катерині Медічі, переслав насіння тютюну французький посол в Портуґалії, — Нікот. В Англії поширив плекання цієї рослини відомий морський пірат Дрейк. З цих обох країн поширилось курення в інших країнах світу, де Франція і Англія мали свої колонії.

Культурний світ, як бачимо, навчився курити відносно недавно, — яких 400 років тому.

Найважливішим складником тютюну є нікотина. Назва ця пішла від згаданого французького посла Нікота. Та крім неї є ще в тютюні 14 інших дуже шкідливих складників, як пруський квас, двоокис вуглецю, метаноль, феноль, метан і ін.

Нікотина, яку можна добути з тютюну в вигляді плину, є сильною отруєю. Одної її краплини (кількість, яка знаходиться в одній папіросці). Вистачає, щоб убити на протязі кількох хвилин здоровий людський організм.

Правда, від одної папіроски не вмираємо, бо вдихаємо лише малу частину нікотини. Але й її досить, щоб через тривале вживання ослабити наш організм та спричинити різні недуги, особливо рак легенів та дихальних проводів (горла, носа, язика, губ) і недуги серця.

Живемо в добі, в якій хвороба рака стала загрозливим суспільним злом. Щороку вмирають на цю недугу сотки тисяч людей по цілому світі. Н а й б і л ь ш е, одначе, жертв є в З'єдинених Державах, хоч життєві умовини тут найкращі.

Що спричиняє рака?

На це питання сучасна медицина ще досі не вміє дати відповіді. Не знає, чи його викликає осібний вірус чи бацциля. Знає тільки умови, які створюють підложжя для його розвитку. Ними є: алькогольні напої, різні механічні ушкодження, хемічні тривалі затруєння і курення тютюну. Рак розвивається в тих частинах організму, де ці чинники ушкоджують наші клітини і через це уможливлюють його розвиток.

Перед першою світовою війною рак легенів був великою рідкістю. Сильно поширився він по першій світовій війні. Стверджують це такі статистичні дані: в 1933 році померло в З'єдинених Державах на рака легенів 3,400 осіб, в 1942 — 8,800 а в 1952 р. 22,000. З року на рік число це безустанно зростає. Деякі лікарі, як д-р Е. Очне з Нового Орлеану передбачають, що коли курення буде зростати як досі, то в 1970 р. кожний 10-ий або 12-й мешканець З'єдинених Держав буде хворий на рака.

Великий зріст захорувань на рака, особливо легенів, дав спонуку лікарям дослідити причини цього поширення. Мусить бути щось, думали вони слушно, що ми вдихуємо із-зовні до наших легенів.

Фабриканти тютюну і курці, вважали, що причиною до цього є занечищене повітря (фабричним димом, порохом, хемічними випарами, димом ґазоліни і олив авт). Але ж жінки і чоловіки дихають тим самим повітрям, а тим часом рак легенів у 8 разів більше поширений між чоловіками як жінками.

І тут впало підозріння на курення і тютюневий дим. До помочі стали порівняльні числа щодо курення на протязі майже століття. Киньмо оком на ці числа:

Рік	Кожний понад 14 літ курив річно папіросок	Смертність на рака легенів на кожних 100 тисяч населення
1871	3½	0
1890	40	1
1914	100	2
1930	1091	4
1940	1600	6
1947	2700	10
1949	3400	12
1952	3900	14

Коли візьмемо під увагу, що курить тільки 60 млн. дорослих, тоді на кожного курця виходить річно 6,833 папіроски, або 1 папіроска що 50 мінут. Річна продукція папіросів зросла в 1950 році до 60 більйонів.

При цьому лікарі стверджують, що рак легенів починає поширюватися також між жінками. Це зрозуміле. В останніх 25 роках навчилося курити в З'єдинених Державах 25 мільйонів жінок. — Правда, вони ще не наздогнали чоловіків (на 100 чоловіків курить 67%, а жінок тільки 40%), але є познаки, що скоро дорівняють їм.

Рак легенів звичайно виступає по 45 році життя. На свій розвиток в добрих для нього умовах, поки курення ушкодить наші здорові клітини, потребує 15—20 років. Як бачимо у числових даних, 20 років тому, курення прибрало поважні розміри. Жниво його посіву збираємо в 1952 р., коли річно вмирає 22 тисячі. Жниво збільшеного курення в наші дні будемо збирати за 20 років коли, як передбачають лікарі, кожний 10-й або 12-й буде хворий на рака.

Відомі в Америці дослідники рака легенів Вайнде і Ґреґем в и п р о б у в а л и вплив курення на розвій рака на мишах. Відповідним апаратом екуривали 60 папіросок. Дим з них впускали до спеціяльної скляної баньки. Там під впливом низької температури тютюневий дим перетворився в плин — нікотину. Цим плином мастили мишам виголену шкіру на плечах 3 рази тижнево протягом 71 тижня. Вислід мали надзвичайний: 4410 мишей дістало рака. В цей спосіб ствердили дослідом, що курення є добрим підложжем розвитку рака дихальних проводів, легенів, горла, язика, губ і горла.

Крім дослідів на мишах, переведено в Америці і в Европі десятки тисяч докладних обсервацій в шпиталях, дослідних інститутах і в забезпеченевих товариствах.

Подаємо деякі, важливіші досліди:

В 1950 лікарі Ґреґем і Вайнде перевірили 684 особи хворих на рака легенів. Між ними було 95,5% курців. — Р. Дол і А. Б. Гіл перевірили в англійських шпиталях 1350 чоловіків хворих на рака легенів. Між ними було тільки 7 некурців. — В З'єдинених Державах перевели різні дослідники обсервації між курцями в трьох міста, які дали такі висліди: хворих на рака легенів було в першому місті 93,9%, в другому — 95%, в третьому 96,5%. Різниці, як бачимо, дуже незначні.

Американське Товариство дослідів над раком в Сан Франсіско перевірило в 1952 р. 187,766 позірно здорових людей та їх відношення до курення на протязі 20 місяців. З цього числа померло 4,854 особи. Виявлено, що курців померло на 75% більше як некурців.

Всі дослідники приходять майже однозгідно до таких цікавих висновків:

Рак дихальних проводів, особливо легенів, є звичайним явищем у курців, тоді як у некурців явищем рідким.

На рака легенів і дихальних проводів хворіє більше чоловіків як жінок.

Расове походження не охороняє від рака.

Випадків рака дихальних проводів є більше між тими, що курять папіроси. як між тими, що курять люльки і сигари.

Курці в роках 50—70 років живуть коротше як не-курці. ще більше як на рака вмирає курців на серцеві недуги, особливо на атаки серця.

Шалена продукція тютюну і курення з року на рік збільшає число жертв рака.

Насувається ще цікаве питання: чому не всі курці, часто налогові, не хворіють на рака? На це питання д-р К. Оберлінг дає таку відповідь: багато курців з природи має відпорний організм, що легко поборює різні недуги і шкідливі вливи тютюну. Але це ще не означає, що курення не ушкоджує нерви, серця, шлунок, мозок, очі та ін. Ми не знаємо, кожний зосібна, чи ми є тими вибраними долі. хібащо хочемо бути самі пробними мишами і курити до появи рака чи інших недуг. Але такі проби дорого коштують. Часто за них платиться життям.

Як бачимо, сучасний стан і перспективи на майбутнє невтішні.

Який вихід?

Він залежить від нас самих. Від нашого погляду на життя, родину, націю.

Хочемо бути здорові, хочемо мати здорову родину і націю, не затруєну наркотиком. хочемо зберегти величезні матеріяльні засоби (українці в Америці прокурюють річно 20 мільйонів долярів) на наші визвольні, культурні і господарські цілі — тоді розв'язка легка для кожного: скріпити в нас самих бажання і волю, ради тих вищих завдань, що перед нами.

І коли схочемо наставити себе на ці вищі цілі (завдання) а не на особисту приємність сумнівної вартости, тоді і розв'язка легка.

Треба тільки хотіти.

З КУЛЬТУРНОЇ ХРОНІКИ

Наші осяги в мистецтві

З короткої часописної замітки довідуємось, що — при матеріяльних засобах, що їх дали ВПреосв. Архиєп. Кир Іван Бучко, інженери брати Євген і Августин Сумики та мистець С. Гординський — відбулась у червні ц.р. в Парижі, в ґалерії Сімон Badінь, виставка творів наших мистців Григора Крука — різьбаря і Северина Борачка — маляра. Успішно здобувати мистецьке місце в Західній Европі — це нині великий осяг, бо поглиблюємо серед чужинців зацікавлення й політичними справами України.

Вичитавши цю приємну замітку в наших тутешніх часописах, хотіли б ми, бодай такою ж короткою заміткою, пригадати ще нашій Шановній Громаді, що у Парижі є ще більше наших мистців, які несуть ім'я України в широкий світ, стилем і формою, а головно, духом нашої культури, включаючись у культуру народів Заходу. Є там і Грищенко, і С. Зарицька, — яка, живучи у важких життєвих умовинах, не має змоги виявити своєї великої творчої спроможности, — і Кричевський.

Великого і — як виходить із прочитаних рецензій на його твори чужих і наших критиків — заслуженого розголосу набрав наш мистець Ярослав Крушельницький, загально званий Славко. Цей, ще молодий, мистець, якого праці мали ми нагоду оглядати ще в 1943 р. у Львові, дав низку виставок своїх творів у Парижі, від 1946 року починаючи, в Люксембурзі, у ЗДА в Льос Анджелесі. Усюди ці виставки пройшли з правдивим успіхом, усюди критика підкреслювала оригінальність цих творів, їх українськість, що своєю культурою, відрубним висловом, зокрема кольоритом, вливаються у багатство европейського мистецтва. З критики вичитуємо, що твори Славка притягають силою своїх контрастів у гамі кольорів. „У всіх своїх працях Славко п і д к р еслює свій рисунок, зводячи його до есенціональности; з р і вноважена композиція у порядку ліній і мас" (Поль Сентенак). Славко — пейзажист і портретист. Велику увагу звернув на себе портрет його пензля актриси Берти Тісен. Ми лише дещо взяли з усіх цих критик у часописах німецьких, французьких і українських про Славкові праці, бо якби лише наводити уривки з них — зайняло б це багато місця. Наша ціль: цією заміткою пригадати нашій громаді про діяльність наших мистців у Західній Европі чи й на інших континентах. Ось, як в Австралії, де славу України, своїми мистецькими творами, їх оригінальністю, несе незвичайно талановитий мистець Михайло Кміта.

-о-а.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Лист до Редакції

У звідомленні про кінцеві пописи і іспити в Українському Музичному Інституті в Ню Йорку, що було надруковане в „Свободі" ч. 132 з дня 13 VII. ц. р., пропущено помилково прізвище проф. М. Полевського, учні якого виступали теж на пописі, були клясифіковані і перейшли на вищі роки.

За цю помилку п. проф. М. Полевського оцим щиро перепрошую.

І. Недільський.

ДО НАРИСУ ПРО Д-РА О. ГРИЦАЯ

В своїм нарисі про життя й працю Покійного д-ра Остапа Грицая я згадав — на підставі його власних слів — про його голодування в дорозі до Баварії в 1945 р. і про те, що ніхто з тих, що їхали разом із ним, не поділився з ним харчами.

Подійний оповідав це з таким жалем і і мало не плачучи, що годі було йому не повірити, тим більше, що він не враджував тоді ні тіні якогось душевного заломання.

Але в листі до мене з цього приводу проф. А. Штефан, що був провідником того транспорту, в якому їхав Покійний, рішуче заперечує згадані його слова.

Правда, пише проф. Штефан, д-р Грицай не мав із собою харчових карток, але я запорядив, щоб йому давали харч із спільної кухні, на яку віддавали свої карти інші подорожні. Так було ввесь час, як Покійний був під безпосереднім доглядом проф. Штефана від виїзду з Праги в квітні 1945 р. до 5 травня.

У протилежність словам д-ра Грицая, в дорозі його не тільки годували ,але і взагалі ним опікувалися, бо був він тяжко хворий фізично й нервово, а жінки навіть прали його білля. Якщо хто й міг скаржитися, то хіба те оточення, в якому їхав Покійний, а якому він справляв багато клопоту. На жаль, прибувши до табору в Німеччині й прийшовши до себе психічно, Покійний не позбувся фальшивої уяви про мнимі кривди, яких він ніби-то зазнавав у дорозі, а які в дійсності були плодом його хворих нервів.

Усіх цих обставин я не знав, а провіряти не мав чого, бо ж нув звірення людини цілком уже нормальної, та не мав і як, бо Покійний імен своїх ніби-то кривдників не подав. Я навіть не знав, що д-р Грицай їхав не просто з Відня, а аж із Праги.

Прикро мені, що навівши слова Покійного про його переживання під час мандрівки, я мимоволі скривдив людей, які заслуговували з його боку лише на подяку, а не осуд. На цьому місці перепрошую всіх тих, хто почувся дотиненим згаданим уступом.

При цій нагоді зазначую, що треба справити в фейлетонах оті найважливіші друкарські помилки: в ч. 132, шпальта 2, замість „не знав" — треба „не згадав" і нижче замість „суплементом" — „суплентом"; шп. 4 — „Є. Гординський" — треба „Ярослав Г."; шп. 8 — замість „клясичної філософії" — треба „філології". В ч. 133, шп. 7 — замість „впливів" треба „виливів". В ч. 134, шп. 1 замість „між іншими" — „між ними". В ч. 136, шп. 5: зам. „авторка" — „автора" (Шпор була внучка автора...), шп. 6 — зам. „Гація" — „Гоція". В ч. 137, шп. 4 зам. „відозви" — „відзиви".

Вол. Дорошенко.

Співпраця робітництва з адміністрацією

Питання взаємовідносин поміж робітниками та адміністрацією в підприємствах рідко освітлюється в пресі, хіба що йде про страйк чи загрозу страйку, хоч буває багато різних новин у цій галузі, вартих того, щоб їх оголосити. Наприклад, у м'ясопакувальній фабриці Джона Морела в Отумві, Айова, Відділ 1 юнії пакувальників проголосив кампанію підтримки продукції тої кампанії, де робітник працює. Передова стаття в юнійній газеті закликала всіх членів свого відділу „купувати продукти фірми Морела", бо, писалось у газеті, „наша праця залежить від процвітання фірми". Це так вплинуло на збільшення продукції, що збут її на місцевому ринку збільшився на 50 відсотків.

Подібний приклад співпраці мав місце в автомобільній індустрії. У фабриці Кайзер-Вілліс в Толідо, Огайо, місцева юнія робітників автомобільної промисловости запропонувала вкласти 300,000 долярів у справу поліпшення збуту автомашин тої компанії. Хоч цей плян не був зреалізований, президент фірми назвав його „виразом бажання юнії співпрацювати з адміністрацією".

Інший юнійний відділ автоіндустрії, в фабриці Студебекера в Савт Бенд, Індіяна, запровадив неписане правило, згідно з яким кожний, хто працює в тій фірмі, має купувати тільки її продукцію. Національна комісія вивчення умовин праці, обмірковуючи це правило, висловилась про нього, що воно є ніщо інше, як „вираз льояльности до своєї фірми і гордости за її продукцію, а також розуміння того, що процвітання фірми служить інтересам її працівників".

Ці приклади, звичайно, не значать, що юнії здають свої позиції в справі боротьби за кращі умовини праці або більші заробітки, а що адміністрація менше зацікавлена в прибутках фірми. І далі можна чекати незгод поміж робітниками та адміністрацією, диспутів, страйків, пікетування, арбітражів та інших виразів змагання між двома групами. Проте, приклади свідчать, що ці групи дедалі більше розуміють, що їх інтереси залежать часто від тих самих чинників і взаємно один одному не суперечать.

Що більше ростиме в цілому світі розуміння того, що таке капіталізм — в американському сенсі — справді собою являє, то легше буде боротися з поширенням комунізму. Якщо ми хочемо, щоб робітництво по інших країнах не вірило комуністичній пропаганді, ми мусимо озброїти його фактами про перевагу системи вільної ініціятиви, системи, прийнятої в країнах справжньої демократії. Треба ознайомити людей закордоном з прикладами того, як співпраця поміж робітництвом та адміністрацією сприяє інтересам обох груп.

Загальна Рада

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Клівленд, Огайо

Виставка народного мистецтва.

Вміло представлене народне мистецтво є добрим чинником пробудження зацікавлення до нас чужинного світу. Доказ цього — повний успіх виставки народного мистецтва, що її влаштували новоприбулі жінки в жіночому клюбі, — одному з найкращих клюбів Клівленду. Клюб цей відвідує багато осіб урядового й бизнесового світу, — тож кількатижнева наша виставка звертає на себе увагу цих впливових відвідувачів.

Виставка відбулася з участю й поміччю місцевого „Меріл-Гав". Голова його, п. Фолі, а особливо метка його працівниця п. Анна О'Конке виявились досвідченими громадськими працівниками й правдивими приятелями новоприбулих.

Комітет жінок очолила п. М. Грушкевич при найближчій співпраці пань з місцевого відділу Союзу Українок, який в Клівленді проявляє живу діяльність. У Комітет увійшла пані Е. Дубас, голова Союзу Українок й членкині Союзу: Л. Гладка, І. Морозинська, Н. Раковська та С. Шевчук. Корисну працю проробили й чоловіки, що їх жінкам повелося змобілізувати, а серед них невтомний інж. Р. Трешневський, мистець М. Вабій, проф. Ю. Яремкевич, інж. В. Козбур та ін.

Виставка використала пребагаті зразки народних вишивок. Належно представлено було також писанчане мистецтво й різьба в дереві. Зате кераміка виглядала значно блідіше, — очевидний наслідок небезпечної мандрівки з Батьківщини в центр Америки, під час якої насамперед нищився нетривкий матеріял нашої кераміки. Низка образів відомих наших мистців була підібрана тематично: зображення українських типів, краєвидів, будівель тощо.

Усі ці предмети — власність місцевих пань, що радо відгукнулись на звернення Комітету й дали на виставку цінні експонати. Виставили свої речі пп.: С. Верик, Л. Воднар, О. Войчук, І. Винницька, І. Галущинська, Л. Гладка, Я Данилевич, С. Диба, д-р Дубицький, О. Загородня, Ю. Коцюмбас, Л. Мельник, О. Німилович, В. Полянська, Г. Попель, О. Руденська, М. Ставнича, М. Тессарович, О. Чапельська.

Окремий ефектний столик влаштувала крамниця „Дністер", — її власник п. Ільчишин, провадить мистецький відділ, з якого частину дав на виставку.

Офіційне відкриття виставки відбулося 15 липня й було сполучене не тільки з американською кавою, але й з українськими співами (п. О. Войчук-Чорногор, В. Воднар Ю. Олійник). Прислуговували дівчата в народних строях.
ставку, а видана з нагоди виставку, а видана з нагоди виставки програмка розійшлася між відвідувачами. У програмці, окрім пояснень до виставки й світлин експонатів, є начерк історії України.

І. К.

КНИЖКА Й ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ РЕЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Т-ва „Сокіл", відд. 336, відбудуться в неділю, 8. серпня, о год. 1-ій пополудні, в У. Н. Домі. Проситься членів прийти на збори та вирівняти залеглі вкладки. — Я. Дзядига, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори В-ва св. Василія, відд. 364, відбудуться в неділю, 8-го серпня, в У. Н. Домі (Іст Сайд), о год. 2-ій попол. Програма зборів як у липні. Є важні справи до полагодження, тому участь усіх членів конечна і побажана. — Я. Кравчук, секр.

ЙОНГСТАВН, О. — Бр. св. І. Хрестителя, відд. 230, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться 8. серпня в своїй залі, 914 Франклін Еве., о год. 2:30 попол. Проситься всіх членів явитися, бо маємо багато справ до вирішення, як справа нашого пікніку, справа 60-літнього ювілею, що має відбутися з цілого Огайо стейту в Клівленді. Присутність є конечна. — І. Павловський, секр.

МІКІЗ РАКС, ПА. — Місячні збори Бр. св. Володимира, відд. 91, відбудуться в неділю, 8-го серпня, о год. 12. вполудне, в У. Н. Домі. Проситься всіх членів прийти, бо є важні справи до полагодження. — Д. Андрейчин, рек. секр.

БОФАЛО, Н. И. — Т-во ім. І. Франка, відд. 299, повідомляє своїх членів, що секретарем на місце бл. п. Івана Сидоровича вибрано Степана Сидоровича. У всіх відділових справах просимо звертатися на адресу нового секретаря: Stephen Sydorowicz, 35 Salem St., Buffalo 20, NY

ШІКАГО, ІЛЛ. — Т-во ім. Т. Шевченка, відд. 176 скликує ширші сходини на день 4-го серпня, в середу, о год. 7-ій веч., в авдиторії св. Петра і Павла, при 91 вул. і Евалан, на яких буде звіт делеґатів з 23 конвенції УНСоюзу, а також інші важні справи до полагодження. Проситься усіх членів прибути. — Управа.

Посмертні Згадки

ТЕОДОР ГРЕЧКОСІЙ, довголітній член Бр. св. Михаїла, відд. 121 У. Н. Союзу в Ром, Н. И., помер 17. липня 1954 р. Покійний родився 1893 року в с. Новосілка, пов. Підгайці, Зах. Україна. До У. Н. Союзу вступив 1925 р. Полишив дружину Ірину, 2 синів, 4 дочки, 3 зяті і одну внуку. Похорон відбувся 20. липня з похоронного завед. до церкви св. Николая при участи Родини, Односельчан і Членів Бр. на цвинтар Ром Семетері. — В. И. П.!

О. Гадз, секр.

ЮЛІЯННА ВОЙТОВІЧ, членка 292 відд. У. Н. Союзу в Дітройт, Міш., померла 20. липня 1954 р. Покійна родилась в Бруклині, Н. И. До У. Н. Союзу належала з юних літ. Була активна в укр. громадськім житті. Залишила у великому горю старенькиx родичів. — В. їй П.!

Управа 292 відд.

ТАРЗАН, ч. 3317. Смертельна їзда

DEEP BENEATH THE LEFT SHOULDER THE SPEAR DROVE INTO THE SAVAGE HEART; BUT IT CHECKED NUMA'S CHARGE FOR ONLY A MOMENT.

SWIFT AS ARA THE LIGHTNING, TARZAN SPRANG ASIDE UNDER THE CLAWING PAWS, THEN HE WHEELED AND LEAPED UPON THE TAWNY BACK.

WITH A HIDEOUS ROAR, NUMA TURNED AND TRIED TO BURY HIS GREAT FANGS IN THE BRONZED BODY.

HE THREW HIMSELF TO RIGHT AND LEFT AS THE APE-MAN CLINGING TO HIM DROVE A KEEN BLADE REPEATEDLY INTO HIS ALREADY TORN AND BLEEDING HEART.

Спис застряг в дикому серці глибоко під лівою лопаткою; але це стримало атаку Нуми тільки на хвилину.

Тарзан скочив швидко мов блискавка — Ара набік під лапи з кігтями, а тоді обернувся і скочив на червонобурий хребет.

Із диким риком Нума обернувся і пробував встромити свої великі ікли в бронзове тіло.

Він кидався направо і наліво, коли мавполюдина, причепившись до нього, впихала гострий меч кілька разів в його зранене і криваве серце.